

ČESKÁ REPUBLIKA
ČESKÁ ŠKOLNÍ INSPEKCE
Oblastní pracoviště
BRNO

Inspekční zpráva

Základní škola Ketkovice, okres Brno-venkov

Ketkovice 146, 664 12 Oslavany

Identifikátor školy: 600 110 478

Termín konání orientační inspekce: 27. duben a 2. květen 2001

Čj.	125 106/2001-11024
Signatura	ol3cu 107

CHARAKTERISTIKA ŠKOLY

Škola je 6 třídní základní školou, která poskytuje ve 2 třídách prvního a 4. třídách druhého stupně ZŠ úplné základní vzdělání 102 žákům z Ketkovic a přilehlých spádových obcí. Je zálohovou organizací bez právní subjektivity. Jejím zřizovatelem je obec Ketkovice. Vyučuje podle vzdělávacího programu Základní škola čj. 16 847/96-2. Její součástí je školní družina s jedním oddělením a školní jídelna. Z důvodu nízkého počtu žáků bylo přikročeno ke spojení žáků prvního stupně do dvou tříd (I. třídu tvoří 1., 2. a 4. ročník, II. třída je složena z žáků 3. a 5. ročníku). I přes toto opatření však předpokládaný počet žáků školy nebude v příštím školním roce odpovídat požadavkům příslušné právní normy a škola bude žádat MŠMT ČR o udělení výjimky z počtu dětí.

HODNOCENÍ KVALITY VZDĚLÁVÁNÍ

Kvalita vzdělávání byla hodnocena na základě hospitační činnosti, kterou ČŠI realizovala v předmětech český jazyk a matematika na prvním stupni ZŠ a český jazyk, matematika a fyzika na druhém stupni ZŠ. Uváděná zjištění se vztahují k těmto předmětům. Úroveň výuky a její efektivita byla sledována v oblasti plánování, přípravy a podmínek vzdělávání, organizace výuky, používaných metod a forem práce, způsobu motivace a hodnocení žáků, vzájemné interakce a komunikace.

I. stupeň ZŠ (český jazyk a matematika)

Plánování výuky vychází ze vzdělávacího programu Základní škola. Učitelé mají zpracované tématické plány, které obsahují časové vymezení probíraného učiva. Tématické plány jsou dodržovány. Časové dotace vyučovacích hodin odpovídají učebnímu plánu. Vzdělávací cíle byly reálné a v průběhu sledovaných hodin byly většinou plněny. S žáky se specifickými poruchami učení se snaží vyučující pracovat podle doporučení pedagogicko psychologické poradny. Ze sledovaných hodin lze usuzovat, že se učitelé na výuku bezprostředně připravují. Integrovaná žákyně má vypracován individuální plán, podle kterého se učitelka řídí.

Vyučovací předměty jsou personálně dobře zajištěny. Obě vyučující sledovaných předmětů mají příslušnou pedagogickou a odbornou způsobilost. Výukové prostory jsou vzhledem k počtu žáků a psychohygienickým požadavkům odpovídající. Učebny jsou vhodně a účelně vybaveny nábytkem a standardními učebními pomůckami. Jejich využití ve výuce bylo však ojedinělé. Ve škole je dostatek vhodných učebnic, pracovních sešitů, nástěnných tabulí i dalších textových pomůcek. Třídy jsou vkusně vyzdobeny výtvarnými pracemi žáků a celkově působí příjemným estetickým dojmem. V celé budově byla příkladná čistota a pořádek. O velké přestávce mají žáci možnost využívat k aktivnímu odpočinku prostorný školní dvůr s upravenou zahradou. Pitný režim je ve škole zajištěn. Psychohygienické zásady vzdělávání byly opomíjeny v těch hodinách, kde učitelky nezařazovaly relaxační chvilky či málo reagovaly na únavu či pokles výkonnosti žáků.

Náročná organizace výuky ve třídách se spojenými ročníky byla většinou dobře zvládnuta a vyučovací čas vhodně využit. Struktura vyučovacích hodin byla dodržena. Hodiny byly rozčleněny na kratší vyučovací jednotky, které na sebe logicky navazovaly. Střídal se při nich práce žáků pod přímým vedením vyučující a samostatná činnost. Z jednání a chování žáků bylo zřejmé, že jsou na zavedený vyučovací styl zvyklí. Méně často byly zaznamenány drobné organizační nesrovnalosti, což se projevilo v nekázní žáků. Ve výuce převažovaly méně pestré metody a formy práce. Pracovní tempo nebylo vysoké. Názorných pomůcek pro pochopení

učiva bylo využito ojediněle. Přestože zvolené vyučovací metody a formy práce vedly převážně k dosažení stanovených výukových cílů, z hlediska aktivního zapojení všech žáků byl tento způsob výuky méně efektivní. Méně průbojní žáci zůstávali pasivní. U zadávaných úkolů ne vždy byla provedena následná kontrola jejich plnění a dosažených výsledků. Práce s chybou jako prostředku k správnému pochopení učiva bylo využito ojediněle.

V hodinách *českého jazyka* věnovaly učitelky náležitou pozornost osvojování techniky čtení a psaní, osvojování a procvičování mluvnického učiva a praktickému zvládnání pravidel českého pravopisu. Učivo interpretovali žáci většinou správně, získané vědomosti dokázali aplikovat.

V hodinách *matematiky* žáci prováděli základní matematické operace a početní výkony s přirozenými čísly a odhady jejich výsledků. Menší pozornost byla věnována řešení a zápisu slovních úloh i rozvoji logického myšlení a úsudku.

V převážné části sledovaných hodin byla vhodně využito vstupních motivačních metod. Hodnocení žáků probíhalo průběžně a mělo rovněž motivační charakter. Při zadávání samostatných úkolů si učitelky ověřovaly jejich pochopení a slabším žákům byla poskytována potřebná pomoc. Na závěrečné hodnocení práce žáků a průběhu vyučovací hodiny však bylo pamatováno méně.

Vzhledem k náročnosti výuky ve třídách se spojenými ročníky nebyl ve vyučovacích hodinách vytvořen dostatečný časový prostor pro vyjádření vlastního názoru žáků a výraznější rozvoj jejich komunikativních dovedností. Vyučující mají ve třídách přirozenou autoritu. Žáci se chovali v průběhu inspekce klidně. Ojedinělé projevy nevhodného chování žáků dokázaly učitelky zvládnout. Většina dětí projevovala k výuce dobrý vztah.

ČŠI hodnotí kvalitu sledované výuky celkově jako průměrnou.

II. stupeň ZŠ (český jazyk, matematika a fyzika)

Český jazyk

Plánování výuky je v souladu s realizovaným vzdělávacím programem. Učební plány jsou dodržovány. Obsahová náplň sledované výuky byla v souladu s požadavky příslušných učebních osnov. Vyučovací cíle sledovaných hodin byly stanoveny přiměřeně k podmínkám tříd. Vlastní příprava vyučujících na vedení sledovaných hodin však nebyla v některých případech po metodické stránce důsledně promyšlená, což částečně snižovalo efektivitu vzdělávání, především ve složce literární výchovy.

Český jazyk vyučují učitelky s požadovanou pedagogickou a odbornou způsobilostí. Materiálně technické podmínky pro výuku jsou standardní, umožňují realizaci vzdělávacího programu. Základními užívanými pomůckami ve sledovaných hodinách byla tabule, učebnice a sešity žáků. Efektivní využití dalších učebních pomůcek bylo zaznamenáno méně často. Výuka probíhá v kmenových učebnách. Ty jsou dostatečně prostorné, splňují psychohygienické požadavky. Snahou vyučujících a žáků je vytvořit ve třídách podnětné a estetické prostředí. Tento záměr se v zásadě daří naplňovat.

Výuka probíhala převážně „tradičním“ frontálním způsobem. Spektrum používaných vyučovacích metod nebylo většinou příliš bohaté. Vyskytly se části hodin, ve kterých dominoval pouze monolog učitelky. V některých sledovaných vyučovacích jednotkách nebyly vždy jednotlivé výukové postupy náležitě metodicky provázány. Skupinové činnosti, vyšší aktivita žáků a prostor pro samostatnou tvořivou práci byly ve výuce pozorovány méně. Převažoval spíše rutinní učební styl, jenž vedl k relativně dobrým výsledkům vzdělávání v jazykovém vyučování. V případě literární výchovy však nedokázal vzbudit výraznější zájem žáků o probíranou tematiku a jejich aktivní zapojení do vyučování, přestože učivo svým

charakterem k aktivnímu a tvořivému přístupu vybízelo. Způsob organizace výuky umožňoval častější úspěšné uplatnění jen aktivnějším žákům.

Větší část sledovaných hodin se vyznačovala méně účinnou motivací. Efektivní vstupní motivace, která by probudila zájem žáků o probíranou problematiku, byla využita pouze v některých hodinách. Motivace žáků k aktivní činnosti v průběhu vyučování probíhala zejména při opakování učiva a hodnocení žáků, které bylo průběžně prováděno. Analýza chyb a jejich náprava byla během vyučování zaznamenána méně. Individuální přístup k žákům, kteří potřebují při osvojování učiva pomoc, byl pozorován pouze v některých případech.

Organizace výuky převážně frontálním způsobem nevytvářela pro rozvoj mluveného projevu žáků větší možnosti. Převažovala komunikace směrem od vyučujících k dětem. Žáci znají stanovená pravidla způsobu komunikace, v zásadě respektují osobnost učitele. Projevy jejich nežádoucího chování nebyly sledovány. Žáci však často zaujímali k výuce pasivní postoj. Práce s dětmi se specifickými vzdělávacími potřebami nebyla výrazněji patrná.

Kvalitu sledované výuky českého jazyka jako celku hodnotí ČŠI jako průměrnou.

Matematika a fyzika

Výuka byla plánována v souladu s realizovanými učebními plány a učebními osnovami. Učitelé mají vypracovány časově tematické plány učiva. Na základě hospitační činnosti a kontrolou záznamů v třídních knihách bylo ověřeno, že probírané učivo v jednotlivých ročnících je v souladu s příslušnými učebními dokumenty. Vzdělávací cíle sledovaných vyučovacích hodin navazovaly na předchozí látku i míru jejího zvládnutí. Byly přiměřené složení jednotlivých tříd a možnostem dětí. Jejich plnění v průběhu vyučování učitelé sledovali.

Podmínky výuky obou předmětů jsou odlišné. Fyziku vyučuje odborně i pedagogicky způsobilý učitel, matematiku učitel s vysokoškolským vzděláním technického zaměření. Z pohledu vyhlášky o odborné a pedagogické způsobilosti učitelů tak nesplňuje její podmínky. Tato skutečnost se ve sledované výuce částečně projevila. Výuka matematiky probíhá v kmenových třídách, které jsou dostatečně prostorné, funkčně vybavené a upravené. Z hlediska vybavení učebními pomůckami je zabezpečena průměrně. Pro fyziku je využívána odborná, pomůckami dobře vybavená učebna. Kvalitní materiální zabezpečení tohoto předmětu vytváří velmi dobré podmínky pro plnění vzdělávacích cílů. Oba předměty jsou zabezpečeny dostatečným množstvím učebnic.

Ve sledovaných hodinách **matematiky** se po stránce organizační i metodické projevily jisté nedostatky. Převládal spíše tradiční učební styl a frontální forma učení. Vyučující tento způsob v menší míře doplňoval dalšími formami činností, které přispívaly k aktivnějšímu zapojení žáků do vzdělávacího procesu. Přestože výklad nového učiva byl srozumitelný, jeho velký časový rozsah zmenšil prostor pro jeho procvičení a aplikaci. Vysvětlování a popis nových souvislostí byly doprovázeny menšími terminologickými nepřesnostmi. Celkově byla pro výuku charakteristická dominantní činnost učitele s menším prostorem pro práci žáků. Časově náročné a málo efektivní bylo nadměrné psaní definic a pouček do sešitů.

Hodiny **fyziky** byly velmi dobře metodicky připravené a svým pojetím respektovaly specifika předmětu i charakter práce v jednotlivých ročnících. Učební styl byl charakteristický efektivními formami učení a činnostním pojetím výuky. Použité metody a formy práce přispívaly k zapojení žáků do vzdělávacího procesu a vedly k jejich aktivitě. Učitel navazoval na dříve získané poznatky. K vysvětlení nového učiva využíval praktické zkušenosti dětí z běžného života. Při demonstračních pokusech s aktivní účastí žáků vysvětloval příčiny a zákonitosti fyzikálních jevů, které nás v běžném životě obklopují. Směřoval žáky k tomu, aby se sami pokoušeli vyvodit jednoduché závěry a uměli aplikovat získané poznatky. Účinně

využíval učebnice, odbornou literaturu a didaktickou vizuální techniku. Její uplatnění však bylo komplikováno málo účinným zacloněním, starším a málo výkonným projektorem i jeho nevhodným umístěním.

V hodinách fyziky byla vhodně zařazována vstupní motivace za účelem podchycení zájmu žáků o probírané učivo, což ve výuce matematiky chybělo. V obou předmětech učitelé využívali průběžnou motivaci. Její účinnost na probuzení zájmu o vzdělávání byla rozdílná, v některých případech zaujímal část dětí ke vzdělávání spíše pasivní přístup.

Učitelé obou předmětů průběžně a v dostatečné míře zabezpečovali zpětnou vazbu o míře pochopení a osvojení probíraného učiva, čemuž následně přizpůsobovali další průběh a tempo výuky. Převážně využívali motivující pozitivní hodnocení výkonů žáků. Vytvářeli i u méně nadaných dětí pocit úspěšnosti a upevňovali tak jejich sebevědomí. Při orientačním ověřování znalostí hodnotili nejen žákovské vědomosti, ale i schopnost jejich aplikace v úlohách s praktickým zaměřením. Hodnocení výkonu žáků bylo objektivní a učiteli zdůvodňované. Závěrečné zhodnocení práce třídního kolektivu nebylo z nedostatku času prováděno.

U vyučujících byl sledován citlivý přístup k dětem, což napomáhalo vzniku příznivého klimatu ve třídě. Žáci mají upevněna pravidla chování a způsobu vzájemné komunikace s učiteli, jejichž nevyucovanou autoritu respektovali. V průběhu inspekce se děti chovaly slušně a ukázněně. Verbální projev vyučujících byl jazykově správný, někdy však věnovali menší pozornost rozvoji jazykových a komunikativních dovedností dětí.

Kvalita výuky obou předmětů byla rozdílná. V případě matematiky ji hodnotí ČŠI jako průměrnou, ve fyzice jako velmi dobrou.

Hodnocení kvality vzdělávání

Úroveň a efektivita vzdělávání ve sledovaných předmětech na I. a II. stupni ZŠ jako celku byla průměrná.

HODNOCENÍ KVALITY ŘÍZENÍ

Plánování

ZŠ se nachází v obtížné situaci související s malým počtem žáků. Jejím prioritním cílem tak je, aby celkovým zlepšením podmínek výuky, zkvalitněním výchovně vzdělávací práce, rozšířením jejich dalších aktivit a jednáním se zainteresovanými partnery zastavila pokles naplněnosti školy. Z této základní filozofie vychází roční plán práce, zpracovaný na základě analýzy stavu školy a podmínek, ve kterých se nachází. V jednotlivých kapitolách (zvyšování úrovně základního vzdělávání, zkvalitňování připravenosti pedagogických pracovníků, rozvoj, modernizace a využívání materiálně technického zázemí, optimalizace řídicí práce a spolupráce s veřejností) stanovuje konkrétní úkoly pro celkový rozvoj školy a odpovědnost za jejich plnění. Plán práce byl s pracovníky projednán. Operativní úkoly pedagogicko organizačního charakteru jsou obsaženy v měsíčních plánech práce. Ze zjištění ČŠI však vyplývá, že ne vždy se daří stanovené úkoly, které by měly vést ke zkvalitnění výuky, plně realizovat. Zůstávají tak v některých případech pouze deklarované.

Plánování práce vhodným způsobem reaguje na místní podmínky a specifika školy. Větší část stanovených záměrů se daří průběžně realizovat. Rezervy však zůstávají v důslednějším plnění úkolů, které by měly vést ke zkvalitnění výuky. Z tohoto důvodu

hodnotí ČŠI celkovou efektivitu plánování jako průměrnou.

Organizování

Pro realizaci vzdělávacího programu školy a jejího provozu jsou po stránce organizační vytvořeny potřebné podmínky. Základním organizačním materiálem je řád školy, který jasně vymezuje povinnosti a odpovědnost pedagogických i správních zaměstnanců a způsob organizace vyučování. Konkrétní delegování funkcí na jednotlivé učitele je obsaženo v příloze ročního plánu práce. Kvalitně zpracovaný školní řád rozpracovává ustanovení požadovaná vyhláškou o základní škole, přičemž vyváženě stanovuje nejen povinnosti, ale i práva žáků. Žáci i rodiče s ním byli seznámeni, na jeho dodržování je dbáno. Vyučování se řídí stabilním rozvrhem hodin, který je sestaven v souladu s učebním plánem školy a vyhláškou o ZŠ. Vyhovuje psychohygienickým a didaktickým zásadám. Práce výchovného poradce se řídí plánem na školní rok 2000/2001. Výchovné poradenství v oblasti profesionální orientace žáků, práce s dětmi se specifickými poruchami učení a chování i realizace minimálního preventivního programu je zabezpečeno dobře. Jako poradní orgán ředitele školy slouží pedagogická rada a metodická sdružení. Povinná dokumentace školy dle § 38a zákona č. 29/1984 Sb., o soustavě základních škol, středních škol a vyšších odborných škol (školský zákon), ve znění pozdějších předpisů, je vedena úplně, v souladu s ustanoveními uvedeného zákona. Po formální a administrativní stránce byly v jejím vedení zjištěny pouze drobnější nedostatky, které byly v průběhu inspekce odstraněny. Dostatečný přístup pracovníků školy k informacím je účinně zabezpečen. Základním zdrojem informací jsou jednání pedagogické rady, pravidelné měsíční pracovní porady a plány práce. Rodiče jsou informováni o prospěchu a chování svých dětí obvyklým způsobem prostřednictvím žákovských knížek, společné plenární schůze, čtvrtletních informačních schůzek, v případě potřeby písemným sdělením a individuálním ústním projednáním. Dostatek informací o škole podává dobře zpracovaná výroční zpráva.

Výchovně vzdělávací práce školy a její celkový chod jsou po stránce organizační velmi dobře zajištěny.

Vedení a motivování pracovníků

Ředitel školy preferuje demokratický styl řízení. Snaží se vytvářet podmínky pro uplatnění schopností, tvořivosti a iniciativy pracovníků. Pedagogická a odborná způsobilost členů pedagogického sboru je dobře využívána. Aktivní a tvořivá práce pracovníků je podporována a oceňována. Rezervy zůstávají v důsledném vedení a motivování vyučujících k zavádění moderních metod a forem práce, podporujících aktivní učení a tvořivou práci žáků. Vedení školy podporuje zájem učitelů o další vzdělávání, což je jedním z kritérií pro přiznání osobního příplatku. Pro hmotnou stimulaci pracovníků slouží jasně stanovená kritéria pro vyplácení nenárokových složek platu, která umožňují motivující diferencované ohodnocení kvalitní práce.

Vedení a motivování pracovníků má velmi dobrou úroveň.

Kontrolní mechanismy

Kontrolní činnost ředitele školy je prováděna zejména operativním způsobem. Pokrývá všechny oblasti činnosti školy. Zaměřuje se na průběžnou kontrolu plnění základních pracovních povinností zaměstnanců a úkolů stanovených pracovními plány. Kvalita a výsledky výchovně vzdělávací práce jsou zjišťovány formou hospitací. Výsledky kontrolní činnosti jsou se zaměstnanci projednávány. Praktická zjištění ČŠI během inspekční činnosti však svědčí o menší systematičnosti hospitační činnosti, jejím nižším efektu a menší účinnosti kontroly ve vztahu ke zkvalitnění výchovně vzdělávací práce školy.

Vnitřní kontrolní systém je vytvořen. Nedostatky se vyskytují v kontrole kvality výchovně vzdělávací práce. Účinnost kontrolních mechanismů jako celku má průměrnou úroveň.

Hodnocení kvality řízení

Celkově má řízení školy průměrnou úroveň.

VÝČET DOKLADŮ, O KTERÉ SE INSPEKČNÍ ZJIŠTĚNÍ OPÍRÁ

- Povinná dokumentace školy dle § 38a zákona č. 29/1984 Sb., o soustavě základních škol, středních škol a vyšších odborných škol (školský zákon), ve znění pozdějších předpisů
- Výroční zpráva školy
- Doklady a ostatní materiály o realizovaném vzdělávacím programu školy, jejím řízení, organizaci a činnosti
- Záznamy z hospitací ČŠI ve sledovaných předmětech
- Vybraný vzorek žákovských knížek a písemností

ZÁVĚR

Výuka je plánována a realizována v souladu se vzdělávacím programem. Učební osnovy sledovaných předmětů byly v době konání inspekce plněny. Škola má pro svoji činnost vytvořeny celkově dobré personální a velmi dobré materiální a psychohygienické podmínky. Úroveň převážné většiny sledovaných hodin byla vzhledem k účelnosti organizace výuky, efektivitě použitých metod a forem práce průměrná. S tím přímo souvisela i úroveň účinnosti motivace, způsobu hodnocení, komunikace a interakce.

Řízení školy je v souladu s obecně závaznými právními předpisy. Organizace výchovně vzdělávací činnosti školy a jejího provozu, vedení a motivování pracovníků je dobře zajištěna. Rezervy byly zjištěny v menší efektivitě kontrolní činnosti směrem k důslednějšímu naplňování stanovených cílů školy v oblasti výchovně vzdělávací.

Česká školní inspekce hodnotí celkově činnost školy jako průměrnou.

Složení inspekčního týmu a datum vyhotovení inspekční zprávy

Razítko

Školní inspektoři:	Titul, jméno a příjmení	Podpis
Vedoucí týmu	PaedDr. Jiří Kachlík	PaedDr. Jiří Kachlík, v.r.
Členové týmu	PaedDr. Jiřina Götzová	PaedDr. Jiřina Götzová, v.r.
	Mgr. Jaroslav Krška	Mgr. Jaroslav Krška, v.r.

Ve Vyškově dne 29. května 2001

Datum a podpis ředitele školy stvrzující převzetí inspekční zprávy

Datum převzetí inspekční zprávy: 1. 6. 2001

Razítko

Ředitel školy	Podpis
Mgr. Ladislav Horák	Mgr. Ladislav Horák, v.r.

Předmětem inspekce bylo zhodnocení činnosti školy dle § 18 odst. 3, 4 zákona ČNR č. 564/1990 Sb., o státní správě a samosprávě ve školství, ve znění pozdějších předpisů.

Dle § 19 odst. 8 téhož zákona může ředitel školy podat připomínky k obsahu inspekční zprávy České školní inspekci do 14 dnů po jejím obdržení. Připomínky k obsahu inspekční zprávy jsou její součástí.

Posouzení jevů

Plní, je v souladu	<i>Dodržuje, čerpá účelně, efektivně</i>
Neplní, není v souladu	<i>Nedodržuje, nečerpá účelně, efektivně</i>

Hodnotící stupnice

Stupeň	Širší slovní hodnocení
Vynikající	<i>Zcela mimořádný, příkladný</i>
Velmi dobrý	<i>Výrazná převaha pozitiv, drobné a formální nedostatky, nadprůměrná až spíše nadprůměrná úroveň</i>
Průměrný	<i>Negativa a pozitiva téměř v rovnováze, průměrná úroveň</i>
Pouze vyhovující	<i>Převaha negativ, výrazné nedostatky, citelně slabá místa</i>
Nevyhovující	<i>Zásadní nedostatky, které ohrožují průběh výchovně-vzdělávacího procesu.</i>

Další adresáti inspekční zprávy

Adresát	Datum předání/odeslání inspekční zprávy	Podpis příjemce nebo čj. jednacího protokolu ČŠI
Příslušný orgán státní správy (samosprávy):	21. 6. 2001	139/2001
Zřizovatel:	21. 6. 2001	138/2001

Připomínky ředitele školy

Datum	Čj. jednacího protokolu ČŠI	Text
-----	-----	nebyly vzneseny